

KLASİK SOSYOLOJİDE TEMEL YAKLAŞIMLAR-II

MAX WEBER (1864-1920)

Weber, doğa bilimleri ile kültür bilimleri arasında kesin bir ayrım yapan Alman felsefe geleneğinde yetişmiştir. Dolayısıyla pozitivist yaklaşımdan önemli açılardan farklılaşır. Weber pozitivismi eleştiren yorumlayıcı bir sosyolojik bakış açısına sahiptir. Çünkü ona göre pozitivism toplumu bireylerden bağımsız ve nesnelere benzeyen bir gerçeklik olarak ele alırken bireyi ve bireylerin toplumsal eylemlerini ihmal etmektedir. Weber'in sosyolojik yaklaşımı toplumsal eylemlerin incelenmesi üzerinedir. Ona göre Sosyoloji bireylerin toplumsal davranışı ve bu davranışların içerdiği anlamları analiz etmelidir.

Öte yandan Marx'ın çalışmaları ile karşılaştırıldığında;

Marx temelde bir kapitalizm teorisi sunarken, Weber'in çalışmalarında esas olarak bir rasyonelleşme/akılcılaştırma teorisi sunduğu savunulur. Bu açıdan Weber'in çalışmalarının genel olarak modern toplumlarda, özellikle de Batı'da yükseliş halinde olan rasyonelleşme sürecinin kavranmasına katkı sağladığı kabul edilir.

Kısaca Weber'in yorumlayıcı sosyolojik yaklaşımı;

toplumsal eylem analizi,

ideal tip yaklaşımı,

rasyonelleşme ve bürokrasi teorisi,

toplumsal sınıf,

din ve kapitalizm analizi sosyolojik teorinin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır.

WEBERDE SOSYOLOJİK YÖNTEM

Weber toplumu nesneymiş gibi ele alan, onu gözlem, deney ve benzeri tekniklerle incelemeye çalışan pozitivist sosyologların aksine yorumlayıcı bir yaklaşım benimsemiştir. Weber'in yorumlayıcı sosyolojik yaklaşımına göre düşünen bir varlık olarak insan başkalarının düşüncelerini ve tepkilerini dikkate alarak hareket eden kültürel bir varlıktır. Kültürel varlıklar olarak insanlar toplumsal yaşam içinde belli değerlere yönelik olarak hareket etmektedirler. Toplumsal yaşam içinde insanlar kendilerinin ve başkalarının eylemlerine belli anlamlar katarak hareket ederler. Bu nedenle pozitivismin aksine Weber, sosyolojinin anlamacı bilim olması gerektiğini düşünür ve anlama yöntemini de sosyolojide kullanılacak olan başat yöntem olarak görür. Ona göre,

SOSYOLOJİ: toplumsal eylemleri yorumlayarak anlayan ve bu eylemleri kendi süreç ve etkileri (sonuçları) açısından nedensel olarak açıklamak isteyen bir bilim dalıdır.

*Ancak Weber'e göre, sosyolojinin çalışma nesnesi her türlü insan eylemi değil sadece içgüdüsel nitelik taşımayan toplumsal eylemlerdir. Bireylerin içgüdüsel nitelik taşımayan anlamlı bütün eylemleri toplumsal eylemdir.

*Weber'e göre bir eylemin toplumsal nitelikli bir eylem olabilmesi için "bireyin bu eyleme yüklediği anlamın mutlaka diğer bireylerin geçmişteki, şimdiki veya gelecekteki davranışları ile ilişkili olması, hatta onları içermesi veya onlar tarafından içerilmesi gerekir." Geçmişte yapılan bir saldırının öcünü alma, oluşan bir saldırıya karşı koyma ya da gelecekte olacak bir saldırıya karşı önlem alma eylemleri toplumsal eyleme örnek olarak vermek mümkündür.

*Weber'in sosyolojik yaklaşımında toplumsal gerçeklik

-İlk ve temel düzeyinde toplumsal eylemler yer almaktadır.

-İkinci düzeyde bu toplumsal eylemlerle ilintili toplumsal ilişkiler içerilmektedir.

-Üçüncü düzeyde ise süreç içinde oluşan toplumsal oluşumlar yer alır ve sonunda belirli bir toplumsal düzene ulaşılmış olur.

Weber sosyolojiye bir bilim statüsü kazandırmak için;

-ampirik/açıklayıcı: sosyolojinin ampirik olarak ele alabileceği nesne, gözleme uygun olan insanın toplumsal eylemidir. Devlet, sendika, okul, üniversite, dernek gibi kurumları, güzellik, doğruluk gibi değerleri, ceza yasası, trafik kuralları gibi yasal yaptırımları, sosyalist ve kapitalist ekonomileri ve monarşi, oligarşi ve demokrasi gibi politik rejimleri somut gözlemlenebilir birer nesne olarak ele almak olanaklı değildir. Ona göre fizik bilimi en yalın fiziksel nesne olarak atomdan hareket etmektedir. Sosyoloji de toplumsal yaşam içinde atomik gözlem birimi olarak tek kişinin eyleminden yani bireysel eyleminden hareket etmelidir. Yani ampirik olarak ele alınabilecek şey insan eylemidir.

-Anlamacı: insan eylemini etkileyen, bu eyleme yön veren, bu eyleme neden (motif) olan değer, norm, kural, ilke, ekonomik düzen, siyasal rejim gibi kültürel niteliklerdir, insan eylemleri sadece bu eylemlere neden olan kültürel nitelikler aracılığıyla anlaşılabilir. Kültürel nitelikler bir gözlem nesnesi, algılama nesnesi değil fakat birer anlama nesnesidir.

*Weber'e göre sosyolojinin çalışma nesnesini oluşturan toplumsal eylemin açıklanması için bireyin kendi eylemine verdiği öznel anlama bakılması gerekmektedir.

Eylemleri yönlendiren, motive eden nedenler:

-duygular: insanların eylemlerine hiddet, heyecan, korku, öfke, sevgi, kin gibi,

- gelenekler: el öpme, selamlaşma gibi,

- akılcı bir amaç: kâr elde etme amacıyla para kazanma gibi,

- değerler: iyilik, doğruluk, dürüstlük gibi

Herhangi bir insan eylemini yönlendiren, motive eden bu nedenleri bilebildiğimiz sürece bize anlamlı görünebilir. Anlaşılmaya elverişli eylemlerin yanı sıra anlaşılmaya elverişli olmayan eylemler de vardır. Eylemleri anlaşılır kılan belirli bir anlam bağlamı içinde gerçekleştirilmiş olmalarıdır. Toplumsal eylemi açıklamadan (mantıksal ilişkileri kurmadan) önce bireyin eylemine yüklediği niyeti anlamak

gerekmektedir. Yani Weber'in anlamacı yöntemi nedensel açıdan geçerli bir yorumlamayı içermektedir.

*Weber'e göre sosyolojide nedensel anlama iki aşamalıdır.

1-anında anlama: eylem neden ve motifleriyle birlikte, anlaksal bir analiz ile anlaşılabilir. Örneğin, bir işçinin alet ile kapı kilidini takmasını anında anlarız.

2-açıklayıcı anlama: eylemin motiflerine bakarak anlama biçimidir, işçinin kapı kilidini ücret karşılığı mı taktığını yoksa kendi ihtiyacı için mi yaptığını anlamak açıklayıcı anlama biçimidir. Açıklayıcı anlama bir olguyu, bir süreci, bir eylemi motiflerine dayanarak rasyonel olarak anlamadır. Yani açıklayıcı anlama nedensel anlamadır

*Weber'in anlayıcı sosyolojik yönteminin önemli unsurlarından biri de

- sosyolojik araştırma sürecinin değer yargılardan arınmasıdır, Ona göre, "değerler" araştırma konusu olabilir ancak kişisel yargılardan uzak ve arınmış bir şekilde çalışılması gerekmektedir. Bunun için de ideal tip olarak ifade edilen yöntemsel aracı kullanmaktadır.

ideal tip olarak nitelenen yöntemsel aracın özellikleri

- Toplumsal eylemlerin anlamlarından yola çıkılarak akılcı yöntemlerle oluşturulmaktadır.
- Değer yargılarından arınmıştır.(din, ahlak gibi belli değerler sistemini taklit etmezler)
- Belirli bir toplumsal olgunun tüm tipik özelliklerini kapsamaktadır.
- Toplumsal olgunun özelliklerini özgül bir biçimde içermektedir.
- Kavramsal saflığına gerçek yaşam içinde rastlanmamaktadır.
- Soyut zihinsel bir kurgu olarak belirli bir toplumsal olgunun saptanması, anlaşılması ve açıklanması için amaç değil sadece bir araçtır.
- Toplumsal olguları betimleyen yapılar değildir.
- Toplumsal olgular hakkında varsayımları içermezler

Weber ideal tip kavramı ile pozitivist yaklaşımın eleştirisini de yapmaktadır. Çünkü pozitivism bir olguyu tanımlarken onun en yaygın ve görünür özelliklerini tutarlı bir bütün içinde tanımlamaktadır. Oysa Weber'e göre, ideal tipler birleştirici ve bütünleştirici özelliklerin aksine, bireyselleştirici ve özgüleştireci özellikleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Örneğin "ekonomik düzen", "siyasal rejim", "aile", "sendika", "dernek", "ordu", "devlet" gibi ilişki ve kurumların ideal tipleri oluşturulurken insanların öznel bilinçlerinde bunları nasıl tasarladıkları, nasıl algıladıklarından başlanacak ve oluşturulacak ideal tipte bireyselleştirici ve özgüleştireci özellikler önem kazanacaktır.

TOPLUMSAL EYLEM TIPLERİ

Weber'de sosyolojinin temel çalışma nesnesinin toplumsal eylemler olduğunu belirtmiştik. Bunlar;

Geleneksel motiflere dayanan eylemler: Geleneksel eylemler yaşanmışlıktan elde edilen bir tutumdur ve güncel eylemler bu tipe örnek teşkil eder. Alışlagelmiş inanışlar tarafından belirlenir.(el öpme, selamlaşma gibi)

Duygusal motiflere dayalı eylemler: alışılmış günlük davranışların dışındaki bir uyarı sonucunda (heyecan, korku, öfke, kin, nefret, sevgi, öç alma, özveri vb) bireyin duygusal tepkisiyle oluşur. Örneğin, maç sırasında yaşanan bir gerilim sonucunda kendini kontrol edemeyerek yumruk atan bir oyuncunun davranışı duygusal eylem tipine örnek olarak gösterilebilir. Ancak bazı durumlarda duygusal temelli bir eylemin yüceltirilmesi söz konusu olabilir. Yani duygusallık bilinçli ve bir amaca yönelik olarak ortaya çıktığında bu davranış değersel-akılcı veya amaçsal-akılcı bir eylem olarak görülebilir. Örneğin, bir çocuğun dayak yedikten sonra ağlaması acıdan çok kendini acındırmak içinse bu eylem amaçsal-akılcı eyleme yaklaşmaktadır.

Değersel-akılcı eylemler: görev, şeref, onur, din, bağlılık, sorumluluk gibi değerler temelinde belirli bir amacı ve hedefi olan planlanmış eylem tipidir. Eylemini değere bağlı olarak gerçekleştiren kişi için davranışın sonuçları ne olursa olsun (olumlu veya olumsuz) eylem kesindir. Geminin batacağını bilen bir kaptanın gemiyi terk etmeyerek gemiyle beraber sulara gömülmesi, bir komutanın savaş sırasında öleceğini bilerek komutasında yer alan askerlerinin önünde yer alarak savaşması değersel-akılcı eylem tipine örnek olarak verilebilir.

Amaçsal-akılcı eylemler: belirli bir amaca ulaşmak için akılcı nedenlere dayanan bir eylem tipidir. Yani planlı ve rasyonel bir eylem tipidir. Örneğin, bir girişimcinin kar elde etmek için para kazanması bu eylem tipini içermektedir.

Weber, genel eylem tipolojisinde rasyonelleşmeyi, amaç-yönelimli akılcı eylem ve değer-yönelimli akılcı eylem olarak iki farklı tipte kavrar. Bunlar Weber'in rasyonelleşme konusundaki genel görüşlerinin temelini oluşturur.

PROTESTAN AHLAKI VE KAPİTALİZM

Weber Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu adlı eserinde dinsel faktörlerin ekonomik bir düzenleme biçimi olarak kapitalizmin oluşumu üzerindeki etkilerini incelemektedir. Weber –tarihsel sosyolojik bir bakış açısıyla-kapitalist sistemin oluşumunun açıklaması ile sistemin işleyişinin açıklaması arasında ayırım yapmaktadır. Bu çerçevede bireylerin ekonomik tutum ve davranışları üzerinde etkili olan dinsel motifleri incelemiştir.

Weber Avrupa'da kapitalizmin tarihsel oluşumunu açıklarken;

-İstatistiksel analizler yapmış,

-Protestan ahlak anlayışı ile kapitalizm arasındaki ilişkiyi incelemiş,(Protestanların ve özellikle bazı mezheplerin ekonomik bakımdan önemli düzeyde bir servete sahip olduklarını tespit etmiş.

Kapitalizmin bir yaşam biçimi olarak kurulmasında Protestan ahlakının, yani bireylerin toplumsal eylemlerine bu ahlaki motiflerin aracılık ettiğini vurgulamıştır.)

-Çin, Hindistan, ve İslam uygarlıkları ile Batı toplumlarını karşılaştırmalı yöntem aracılığı Kapitalizm bağlamında karşılaştırmıştır.

Protestanlığın dört eğilimi

-kalvinizm, (Protestan ahlakı olarak adlandırdığı kavramı daha çok bu eğilime dayandırmaktadır.)

-methodism,

-pietism

-baptism

Protestan ahlakını oluşturan Kalvinist ilkeler :

1.Dünyayı yaratan ve yöneten, insanların sınırlı akıllarıyla kavrayamayacakları yüce tanrıdır.

2.Tanrı herkesin kurtuluşunu veya lanetlenmesini önceden belirlemiştir. Bu kutsal kararlar çabalarla değiştirilemez.

3.Kurtulması ya da lanetlenmesi gereken insanın esas ödevi Tanrı için çalışmak ve yeryüzünde Tanrının krallığını kurmaktır.

4.Dünyevi şeyler, insanın doğası günah ve ölüme aittir. İnsanın kurtuluşu sadece tanrının merhameti ile mümkündür.

Bu ilkelere göre yaşayan insanların günah dünyasından kurtulması için dünyevi hazları ve lüksü reddederek Tanrı için çalışması gerekmektedir. Dolayısıyla Tanrı için çalışma eylemi, toplumsal yaşamın ekonomik örgütlenmesi için temel bir motif oluşturmuştur. Bireyin toplumsal eylemini etkileyen bu motifler Avrupa'da kapitalizmin oluşumu için gerekli sermayenin birikimine neden olurken ekonomik gelişmeyi de etkilediği düşünülmektedir. Bireylerin eylemlerine verdikleri anlam Protestan ahlakı ile açıklanırken, Protestan ahlakı ve kapitalizm arasında nedensel bir ilişki kurulmaktadır.

Sonuç olarak Weber için, "Hıristiyanlık kâr anlayışı ile akılcı çalışma disiplini ilk defa birleştiren bir dindir. Bu birleşim sonucu ortaya çıkan kapitalizm ise, Batı dışında hiçbir yerde gelişmemiştir." Batı dışı pek çok uygarlıkta kapitalist bir sistemin gelişmesi için zorunlu birçok koşulun bulunduğunu fakat zorunlu dinsel değişkenin olmadığını düşünmektedir.

Ancak birçok ülkede dinin toplumsal değişmeyi engelleyici bir role sahip olduğu düşünüldüğünde, Weber'in kapitalizmin oluşumunda dinsel motif ve öğelerin önemli bir rol oynadığını öne sürmesi yoğun eleştirilere ve tartışmalara yol açmıştır

Weber'e göre Kapitalizmin kendine özgü özellikleri

1. Özel mülkiyetin gelişmesi ve girişimcinin üretim için gerekli araçlar üzerinde kontrolünün sistematikleşmesi.
2. Emegın piyasanın talep koşullarına bağılı olarak özgürce hareket etmesi.
3. Ticaretle ilgili bütün akılcı olmayan kısıtlamaların kaldırılması.
4. Bireyleri içine alan genel hukuksal çerçevenin olması
5. Rasyonel teknoloji kullanımının yoğunlaşması.
6. Ekonomik yaşamın ticarileşmesi.

OTORİTE TİPLERİ

Weber'e göre iktidar "insanları itaat etmeye ve arzu etmedikleri şeyleri yapmaya zorlayabilme" olarak ifade edilmiştir. meşru ve meşru olamayan iktidar olmak üzere ikiye ayırmakta ve rızaya dayanan/meşru iktidara ise otorite adını vermektedir.

İdeal Tipte Otorite Çeşitleri

Geleneksel otorite: Bu otorite tipinin kaynağını gelenekler oluşturmaktadır. Liderin (otoritelerini miras yoluyla elde ederler) yönetimi gelenekler tarafından kabul görmekte ve uygulamaları ise keyfi ve kişisel olabilmektedir.

Karizmatik otorite: Karizmatik otorite meşruluğunu lider kişinin kişisel özelliklerinden, kutsallığından, kahramanlık gücünden alır. Toplumun meşruluğunu kabul ettiği karizmatik lidere olan bağılılığı tamdır. Hitler, Gandhi, Lenin, Atatürk gibi

Yasal-ussal otorite: meşruluğu akılcı ilkelere göre oluşturulmuş kanunlara dayanmaktadır. Liderler ve bürokratlar kendi güçlerini kanunların sınırları ve bu kanunların belirlediği kurallar çerçevesinde uygulamakta. Yasal-ussal otorite tipinin yönetim (örgüt) aygıtı bürokrasidir. Emir verme yetkisine sahip kişiler rasyonel kurallar çerçevesinde davrandıkları sürece meşru sayılır. Bürokrasi yasal otorite kullanımının en saf tipidir

Rasyonelleşme ve Bürokrasi

Rasyonelleşme: "Toplumsal aktörlerin kişisel-olmayan ilişkiler bağımında çevrelerindeki dünya üzerinde daha fazla denetim kurmak için bilgiye giderek daha çok kavuşmaları ..." şeklinde tanımlanabilir.

Weber çalışmalarında rasyonelleşme kavramının en çok formel/biçimsel rasyonelite üzerinde durmuştur.

formel rasyonelite, bir hedefe ulaşmada en etkili araçların, nihai insani değerlerden bağımsız olarak hesaplanmasını içerir. en tipik örneği bürokrasidir.

tözsel rasyonelite ulaşılmak istenen hedeflerin ya da sonuçların (eşitlik, adalet gibi) nihai insani değerlere göre değerlendirilmesini içermektedir.

Bürokrasi

Weber'de bürokrasi yasal-ussal otorite tipine dayalı belirli bir yönetim ve örgüt tipidir.

Weber "ideal bürokrasi" anlayışını yasal-ussal otorite üzerinden geliştirmiştir.

Bürokrasi: her biri uzmanlaşmış bir işlevi yerine getiren çok sayıda birey arasındaki işbirliğinin sürekli örgütlenmesi olarak tanımlanmaktadır.

Çağdaş Bürokrasinin somut işleyiş biçimi

1-Yazılı kurallar geçerlidir,

2-Hiyerarşi vardır.

3-İşbölümü ileri düzeydedir.

4-Resmî görevler belli kurallar çerçevesinde dağıtılmıştır.

5-çağdaş bürokrasinin yönetimi yazılı belgelere (dosyalara) dayanır.

6-büro ve dairede çalışanların çalışma kapasitelerini tam olarak kullanmalarını gerektirir.

7-iş yerinin yönetimi öğrenilebilir genel kuralara bağlıdır.

8-Çalışanlar maddi kaynakların sahibi değildir.

Bürokrasinin Olumsuz Yanları

1-gücü elinde tutan belli bir kesimin bürokratik yapıyı yönetmesi,

2-rasyonelleşmenin bireysel özgürlük için bir tehdit oluşturması,

3-çalışanlar sürekli çalışan makinenin dışlılarına benzetilmektedir.

4-bürokrasi insanları "demir kafese" hapsedmektedir

TABAKALAŞMA TEORİSİ

Weber toplumsal tabakalaşma teorisinde sınıf, statü ve parti olarak tanımladığı oluşumları kapsayan çok boyutlu bir tabakalaşma yapısından söz eder.

SINIF: Marks'ın teorisinde sınıflar üretim araçlarının mülkiyetine sahip olma-olmama şeklinde bir ekonomik kritere göre belirlenirken, Weber'in teorisinde sınıf konumları mülkiyetin yanı sıra mülkiyet dışında kalan beceri, eğitim, bilgi ve benzeri bireylerin piyasaya sunduğu çeşitli nitelikteki ekonomik faktörlere göre belirlenmektedir. Marks'ta sınıf konumu üretim araçlarının mülkiyeti karşısındaki konumla eş değer iken Weber'de sınıf konumu piyasa konumu ile eş değer olarak belirlenmektedir. Yani Weber'e göre, sınıf konumu kişilerin mal, yaşam koşulları ve kişisel yaşantıları için sahip oldukları tipik olanaklar anlamına gelmektedir.

sınıftan söz edilebilmek için;

1-bir grup insanın yaşam olanaklarının belli bir nedensel ögesi ortak ise,

2-bu ögeyi, mal sahibi olmak ve gelir sağlamak gibi salt ekonomik çıkarlar temsil ediyorsa,

3-bu öge,
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ve işgücü piyasaları koşullarında temsil ediliyorsa sınıftan söz etmek mümkündür,

Weber olumlu ve olumsuz ayrıcalıklı sınıf tipleri gruplandırır;

1-olumlu ayrıcalıklı sınıflar:

a) Mülkiyetçi veya mülk sahibi: toprak, maden, fabrika gibi mülklere sahip ve bunlardan rant elde edenler

b) Kazanç veya ticari sınıf : piyasaya arz edilebilecek malları olanlar; yani endüstri veya tarım alanındaki girişimciler, tüccarlar, bankerler, eğitimleri nedeniyle piyasaya hizmet sunan meslek sahipleri üyeleri yer almaktadır.

2-Olumsuz ayrıcalıklı sınıf: bu sınıf tipi de kendi içinde özgür olmayanlar, sınıftan çıkarılanlar, yoksullar, nitelikli, yarı-nitelikli ve niteliksiz işçiler olarak farklılaşmaktadır.

Olumlu ve olumsuz ayrıcalıklı sınıf tipleri arasında orta sınıfların bulunduğunu savunmaktadır. Ona göre, köylüler, zanaatçılar, kamu sektöründe ve özel sektörde çalışan memurlar, serbest meslek sahipleri ve az rastlansa da beceriye sahip işçiler orta sınıf içinde yer almaktadır.

STATÜ: birey ve gruplara başkalarınca yüklenen toplumsal saygınlık veya itibarı ifade etmektedir. Giyim, barınma, konuşma tarzı, tüketim kalıpları kişinin toplum içindeki statüsünün önemli göstergeleridir. Örneğin, günümüzde doktorlar, eczacılar, hukukçular, mühendisler ve sanatçılar birer statü grubudurlar. Bireylerin kendilerinin ya da ailelerinin sahip olduğu statü onların yaşam şanslarını ve toplumda var olan fırsatlara ulaşmalarını önemli ölçüde etkilemektedir.

PARTİ: ortak amaçları olan insanların bir araya geldiği ve toplum içinde gücü yansıtan önemli bir yapıdır. Weber statü ve partilerin bireylerin ve grupların ekonomik koşullarını ciddi düzeyde etkilediğini belirtmektedir. Günümüzde kimi bireyler ekonomik bir güce sahip olmadığı hâlde siyasal güce sahip olabilmektedir. Bu siyasal güç kişilerin yaşam şanslarını ve toplumda var olan fırsatlara ulaşmalarını önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

KLASİK SOSYOLOJİYE KATKIDA BULUNAN DİĞER YAKLAŞIMLAR

GEORG SIMMEL (1858-1918)----- formel sosyoloji

Simmel'in ismiyle anılan formel sosyoloji genel olarak toplumsal olaylardaki biçimsel/formel düzenlilikleri ve benzerlikleri içeriklerinden bağımsız olarak araştırmaya çalışan bir sosyolojidir.

Simmel'e göre sosyolojinin uğraş alanı toplumsal ilişki ve etkileşim formlarının analizidir. Simmel toplumsallaşma dediği bu karmaşık ilişkiler ve etkileşimler ağını form ve içerik şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutar

Toplumsal etkileşim konusundaki görüşleri modern dönem sosyolojide sembolik etkileşimcilik olarak bilinen yaklaşımın gelişiminde etkili olmuştur.

FERDINAND TÖNNIES(1855- 1936)-----cemaat-cemiyet

Geleneksel toplumlarla endüstriyel toplumları toplumsal ilişki ve etkileşimdeki farklılıklar açısından incelemeye çalışmıştır. Tönnies toplumsal ilişki ve etkileşimdeki farklılıkları cemaat ve cemiyet çerçevesinde incelemeye çalışır.

Cemaat kavramını insan ilişkilerinin doğal bir iradeye bağlı olarak geliştiği, yani akrabalıktaki gibi yakın ve doğal ilişkilerin olduğu, dayanışmanın kendiliğinden ortaya çıktığı insan ilişkilerini anlatmak için kullanmıştır.

Cemiyet kavramını ise insan ilişkilerinin akılcı (rasyonel) bir iradeye bağlı olarak geliştiği, yani insanların rasyonel olarak hazırlanmış bir toplum sözleşmesi ile birbirlerine bağlandıkları, şahsi ve samimi olmayan, geçici nitelikteki insan ilişkilerini anlatmak için kullanmıştır.

Tönnies bu iki kavramla belirli bir topluma direkt gönderme yapmamakla birlikte cemaat tipi ilişkileri sanayi-öncesi geleneksel köy yaşamı ile cemiyet tipi ilişkileri de modern endüstriyel kent yaşamı ile ilişkilendirir.

Tönnies bu iki kavramı örgüt, kültür, suç ve intihar analizinde kullanır. Cemaat tipine ait öğelerdeki azalmanın da suç ve intiharlarda artışa yol açtığını iddia eder.

Tönnies sosyolojisinde cemaat ve cemiyet şeklinde formüle edilen etkileşim formları tarihsel gerçekliğin sosyolojik analizinde vazgeçilmez öneme sahip yönetsel araçlardır.

VILFREDO PARETO (1848-1923)---sistem—denge, elit (seçkinler) dolaşımı

Mantıklı Davranış: Pareto'ya göre bir davranışın amacı ile o amaca ulaşmak için seçilen araçlar arasındaki ilişki, hem düşüncede hem de gerçekte nesnel olarak doğru olarak hesaplanmış ise o davranış mantıklı bir davranıştır. Araç-amaç ilişkisi doğru hesaplanmamış bir davranış ise mantıklı olmayan bir davranıştır. Ona göre insanlar daha çok mantıklı olmayan şekilde davranma eğilimine sahiptirler.

Mantıksal Olmayan Temel Unsurlar:Pareto insan davranışlarında mantıksal olmayan iki temel unsurdan söz eder: tortular (kalıntılar) ve türemler.

Tortular (kalıntılar): toplumun devamlılığını sağlayan, değişmez nitelikte olan ve insan davranışlarının temelinde yatan duy-gu ve içgüdülerin dışavurumları olarak tanımlanır.

Türemler: İnsanların kendi davranışlarını meşrulaştırmada kullandıkları ve değişik şekillerde ortaya çıkan rasyonelleştirmeler, entelektüel bahaneler veya ideolojiler olarak tanımlar.

Pareto'da evrimcilikte olduğu gibi sürekli olarak değişen ilerlemeci bir tarih anlayışının aksine sürekli olarak kendini tekrarlayan döngüsel bir tarih anlayışı vardır. Pareto elit (seçkinler) dolaşımı olarak da bilinen siyasal kuramını değişmez nitelikte bir insan doğasına dayanan bu toplum anlayışı üzerine temellendirir.

Pareto toplumsal seçkinler ile yönetici seçkinler şeklinde biri geniş diğeri dar olmak üzere iki seçkin tanımı yapar. Ancak çalışmalarında kavramı dar anlamdaki tanımıyla, yani yönetici seçkinler anlamında kullanır. Pareto yönetici seçkinleri halkı yönetme şekillerine göre iki temel tipe ayırır: Güç kullanarak yöneten aslanlar ile gizlice, kurnazca yöneten tilkiler.

Pareto, demokrasi yönetimi de dahil olmak üzere tüm yönetim biçimlerini elit yönetimler olarak görüyordu. Pareto toplumsal değişmeyi de büyük ölçüde bir elit grubun başka bir elit gruba yer değiştirmesinin yanı sıra yönetilen alt sınıflardan yetenekli bireylerin yükselerek yönetici seçkinlerin arasına girmeleri sürecinden ibaret görmektedir.

Pareto'nun elit (seçkinler) dolaşımı olarak bilinen yaklaşımı siyasal sistem analizlerinde etkili olmuştur. Ancak Pareto'nun ara-lanında önemli bir fark gözetmeksizin tüm siyasal rejimleri (örneğin, demokrasi ile dikta rejimini) aynı kefeye koyarak değerlendirmesi eleştirilere yol açmıştır. Pareto sosyolojisinde geçen sistem ve denge kavramı da daha sonra gelen sosyolojik yaklaşımlar üzerinde etkili olmuştur. Ancak tortu ve türem olarak tanımladığı kavramları günümüz toplumlarının anlaşılmasına ışık tutmaktan uzak görülmüştür. Pareto'nun toplumu hem değişmez nitelikte bir insan doğası üzerine kurulu olarak hem de mantıksal olmayan davranışların bir ürünü olarak ele alması ise kötümser, kaderci ve antihümanist bir yaklaşım olarak nitelenmiştir.

BATI MARKSİZMİ: GEORG LUKÂCS VE ANTONİO GRAMSCİ (Hegelci Marksistler)

MARX'TAN SONRA MARKSİZM

Marksizm, Marx'ın orijinal çalışmalarını yeniden gözden geçirerek geliştiren, bu çalışmaların bir kısmını eleştirel olarak tekrar yorumlayarak kavramsal ve metodolojik düzeyde katkılar yapan kuramsal çalışmalar ile çeşitli siyasal pratikler ve politikalar bütününe verilen bir addır.

Marksist terimi ise bu çalışmalar ve bu çalışmaları yapan kişiler için kullanılmakta, aynı zamanda aktivist (eylemci) anlamına da gelmektedir.

-1960'1ı yıllardan sonra Batı Avrupa ve Amerika'daki akademik kurumlar üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur.

-Marksist sosyoloji o yıllarda hakim olan yapısal işlevselci yaklaşıma karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır,

-Marksizm, sosyal bilimlerin tarafsızlığının bir varsayım olduğunu ve aslında bilimin toplum içinde egemen sınıfların çıkarına hizmet ettiğini savunarak metodolojik tartışmalara yeni bir boyut kazandırmıştır.

Marksizmin akademi içinde yer alması çelişkili iki farklı tartışmaya neden olmuştur;

- 1-Marksizm akademide soyut bilginin peşinden koştuğu sürece politik olarak sınıf mücadelesinden (kitle pratiğinden) ayrılacağı,
- 2-Marksist sosyolojinin akademik kurumlar aracılığıyla burjuva ideolojisine karşı önemli bir siyasal role sahip olacağı,

Klasik Marksizm- Marksizmin ilk entelektüel gelişimi akademik kurumların dışında gerçek-leşmiştir,

- Klasik Marksistler Doğu ve Orta Avrupa'da politika ve düşünceyi birbirinden ayırmamışlardır,
- Daha çok alt yapıların analizi üzerinde yoğunlaşmıştır,
- Marksizme olan ilginin artması sosyalist hareketlerin önem kazanması ile gerçekleşmiştir,
- Sosyalist hareket Marksizmi, genel olarak sınıf mücadelesini, sınıf bilincini, sınıf dayanışmasını, giderek artan ekonomik krizleri ve kapitalizmin nihai çöküşünü ortaya koyan bir toplum bilimi olarak kabul etmiştir,
- Marksist teorinin Ortodoks kanadı (Marx'tan sonra Alman Sosyal Demokrat Partisi lideri Karl Kautsky ile Rus olan Georgi Plehanov) Marksizmin tüm toplumsal ve tarihsel olgulara uygulanabilecek kurallara ve materyalist ilkelere sahip olduğunu düşünmüş, Marx'ın toplumun gelişme yasalarına ve kapitalist üretim sisteminin sömürücü doğasına ilişkin görüşlerini dogmatik bir şekilde savunmuşlardır. Bu yıllarda Kautsky gibi Marksistler kapitalizmin kaçınılmaz olarak çökeceğini kapitalist toplumun yıkılacağı tartışmaktaydılar)
- Ancak, Marksizm dışından ve Marksizm içinden eleştiriler gelmeye başlamış, 1894 yılında Birinci Sosyoloji Kongresi'nde Marksist teorinin toplumsal değişimi zorunlu gören öngörüsü ve insanın kendi dışındaki koşulların ürünü olduğu yaklaşımı eleştirilmiştir. Marksist düşünürlerden İtalyan Marksist Antonio Labriola ve Fransız devrimci sendikalizm teorisyeni Georges Sorel'in eleştirileri ise daha sonraki Marksist düşünürleri etkilemiştir. Özellikle de Sorel'in yazıları Batı Marksistlerden Gramsci'nin Marksizmini etkilemiştir
- Geleneksel Marksizmin önemli düşünürleri; Marx, Engels, Labriola, Mehring, Kautsky, Plehanov, Lenin, Luxemburg, Hilferding, Troçki, Bauer, Preobrajenski ve Buharin

Sovyet Marksizmi:

- Stalin dönemi (1930'lu yıllar sonrası)
- bürokratik devlet sosyalizminin inşası süreci içinde dogmaya dönüşmüştür.
- tüm Sovyet yurttaşları için zorunlu bir düşünüş biçimi resmi devlet ve parti doktrini haline gelmiştir,
- bilim ve sanatı da bağlayan bir deli gömleği biçimini almıştır,
- "Marks'ın eleştirel bir kurama yönelik katkıları" geliştirilmemiş aksine Marksizmin katı bilimsel ve materyalist bir biçimi geliştirilmiştir.
- dinin yerini "materyalist ideoloji" almalıdır görüşüne benzer görüşlerin Marksist dünya görüşüne dâhil edilmesi yoluyla Marksizm geriletmiştir.

Batı Marksizmi – - - eleştirel marksizm

- 1920'lerde Orta ve Batı Avrupa'da ortaya çıkmıştır,
- Sovyet Marksizmine meydan okumuştur,
- eleştiriye açıklığı benimsemiştir, (Marksizmin kendisini bile eleştirmiştir)
- Marksizm içinde yeni felsefi tartışmaları başlatmıştır (Marksizmin hümanist ve/veya bilimsel doğasını, Marksizmin Hegelci temelini yeniden sorgulanmasını, Sovyet Marksizminin kaba materyalist yönüne karşı bir tepkiyi, Marksizm içinde kültür, edebiyat ve psikolojik analizler yapmıştır.)
- Hegel'in kültürü ve toplumu tarihsileştirmesinden ve Genç Marx'ın yabancılaşma ve insanın özünün boşaltılması yaklaşımlarından etkilenmiştir.

GEORG LUKÂCS ----sınıf bilinci-yabancılaşma-şeyleşme

- Batı Marksizminin ilk ve en önemli düşünürlerinden biri,
- en önemli eseri Tarih ve Sınıf Bilinci (eserde Marks'ın yorumu yapılmış; ideoloji, yabancılaşma, sınıf bilinci ve devrim arasındaki ilişki sorgulanmıştır.)
- Simmel'in (nesneleştirme) ve Weber'in (rasyonelleşme) süreci olarak yorumladıkları modernlik anlayışlarını almış ve bunu Marksist kapitalist üretim biçiminin eleştirisi ile birleştirmiştir,
- anti-pozitivisttir,
- Marksizmi Hegelci anlamda yeniden değerlendirip geliştirmiştir,

Tarih ve Sınıf Bilinci

- Marksizmin evrimci pozitivismi eleştirmekte (özellikle Engels'in bilinci dışsal koşulların ve nesnel koşulların bir yansıması olarak ele almasını eleştirmekte ve bunun diyalektik bir toplum teorisi olmaktan daha çok mekanik bir teori haline geldiğini ifade etmektedir.)
- Marks'ın toplum teorisini Hegelci anlamda tekrar yorumlamakta ve değerlendirmektedir,
- Olgular yalnızca bütünlü ilişkili olarak ele alındığı zaman bir anlam ifade edebileceğini savunmuştur,
- Diyalektik yöntemi yorumlarken bütünü parçalardan önce geldiğini ancak parçaların da bütünlü ilişkisi çerçevesinde yorumlanması gerektiğini savunmaktadır.
- işçi sınıfını tarihin hem öznesi hem de nesnesi olarak görmektedir,(işçi sınıfı bilen özne olarak gerçekliğe, kendi işlevinin ancak toplumun bütünlüğüyle olan ilişkisinin bilgisiyle ulaşacaktır.)
- Marksizmi bir ideoloji olarak tanımlamakta ve devrimci bir pratik olarak görmektedir,
- Burjuva düşüncesi verili ve ampirik formları ele almakta ve değişimi de bütünsel yapılarla ilişkilerin dışında ve tarihsel olamayan bir şekilde değerlendirmektedir,
- işçi sınıfı, nesnelere bütünsel süreçten ayrı olarak değil bütünlü ilişkili olarak kavramalıdır,

1-BİLGİNİN KAYNAĞININ BİLİM OLDUĞU GÖRÜŞÜ HANGİ DÜŞÜNCEYLE BENİMSENMİŞTİR ?

CEVAP=AYDINLANMA DÜŞÜNÇESİ

2-AYDINLANMA DÜŞÜNÇESİNİN TEMEL KAVRAMLARI NELERDİR ?

CEVAP=AKIL,EMİRİZM,BİLİM,İLERLEME,EVRENSELLİK,BİR EYCİLİK,HOŞGÖRÜ,ÖZGÜRLÜK,İNS,

İNSAN DOĞASININ AYNILIĞI,LAİKLİK

3-EMİRİZM NEDİR?

CEVAP=DOĞAL VE TOPLUMSAL DÜNYA HAKKINDAKİ TÜM BİLGİLERİN İNSANLARIN BEŞ DUYULARI ARACILIĞIYLA İDRAK EDEBİLDİKLERİ DENEYİMSEL GERÇEKLERE DAYANDIĞI DÜŞÜNÇESİDİR.

4-"DÜŞÜNÜYORUM, ÖYLEYSE VARIM" SÖZÜ KİME AİTTİR ?

CEVAP=DESCARTES

5-AYDINLANMA DÜŞÜNÜRLEİRİNİN ORTAK ÇABASI SONUCUNDA ORTAYA ÇIKAN YAYIN NEDİR ?

CEVAP=ANSİKLOPEDİ

6-"BİLMEYE CÜRET ET" CÜMLESİNİN AYDINLANMA DÖNEMİNİN SLOGANI OLDUĞUNU SAVUNAN DÜŞÜNÜR KİMDİR ?

CEVAP=IMMANUEL KANT

7-YENİ BİLİMİN İLKELERİ ADLI ESER KİME AİTTİR?

CEVAP=GLAMBATTİSTA VİCO

8-VİCO YENİ BİLİMİN İLKELERİ ADLI KİTABINDA TARİHİ KAÇ AŞAMALI OLARAK AÇIKLAMIŞTIR ?

CEVAP=TANRILAR ÇAĞI,KAHRAMANLAR ÇAĞI VE İNSANLAR ÇAĞI OLMAK ÜZERE ÜÇ AYRI AŞAMA İLE.

9-MONTESQUIE'UN ÜNLÜ ESERİ NEDİR ?

CEVAP=KANUNLARIN RUHU

10-MONTESQUIEU KANUNLARIN RUHU ADLI ESERİNDEKİ ÇALIŞMALRI NELERDİR?

CEVAP=İKLİM,COĞRAFYA,NÜFUS VE DİNİN TOPLUMSAL YAŞAM ÜZERİNDEKİ NEDENLERİNİ ORTAYA KOYMAYA ÇALIŞMIŞTIR.OLMASI GEREKENİN DEĞİL VAR OLANIN AÇIKLANMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNMUŞTUR.TOPLUMSAL OLGULARIN İNCELENMESİNDE KARŞILAŞTIRMALI YÖNTEM GELİŞTİRMİŞTİR.

11-AYDINLANMA DÜŞÜNCESİNİN ÜÇ NESİL DÜŞÜNÜRLERİ KİMLERDİR?

CEVAP=1-VOLTAİRE,MONTESQUIE

2-DAVİD HUME,J.J ROUSSEU,DENİS DİDEROT,JEAN D'ALAMBERT

3-IMMANUEL KANT,ADAM SMİTH,ANNE ROBET,TURGOT,MARQUIS DE CONCORDE,ADAM FERGUSON

12-AYDINLANMA DÜŞÜNÜRLERİNİ KENDİ DÖNEM DİĞER DÜŞÜNÜRLERDEN AYIRAN TEMEL ÖZELLİKLERİ NELERDİR?

CEVAP=1-RUHBAN SINIFINA MUHALİF OLMALARI

2-AMPİRİK BİLGİNİN ÖNEMİNE DUYDUKLARI İNANÇ

3-TEKNOLOJİK İLERLEMeye DUYDUKLARI İLGİ

4-YASAL VE YAPISAL REFORM İSTEKLERİ

13-SOSYOLOJİ VE DİĞER SOSYAL BİLİMLER İÇİN DÖNÜM NOKTASI OLMUŞ VE 19.Y.Y.IN BAŞLARINDA PROFOSYONEL DİSİPLİNLER HALİNE GELMELERİ İÇİN GEREKLİ TEMELİ OLUŞTURAN BİLİM NEDİR ?

CEVAP=AHLAK BİLİMİ

14-AYDINLANMA DÜŞÜNÜRLERİ DOĞA BİLİMLERİNDE GÖRÜLEN HANGİ İKİ KOŞULU SOSYAL BİLİMLERDE GELİŞTİRMİŞLERDİR ?

CEVAP=NATÜRALİZM VE ÖNYARGININ KONTROLÜ

15-NATÜRALİZM NEDİR?

CEVAP=TOPLUMSAL OLGULARIN RUHSAL YA DA
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]FİZİK DÜNYADAKİ DEĞİL,DOĞAL DÜNYADAKİ NEDEN SONUÇ
İLİŞKİLERİYLE TAMAMEN AÇIKLANABİLECEĞİ DÜŞÜNÜNCESİDİR.

16-SOSYOLOJİK POZİTİVİZM NEDİR?

CEVAP=BİLİMİN HER TÜRLÜ BİLGİNİN TEMELİ OLDUĞUNA İNANAN,TOPLUMU İNCELEMELİK İÇİN İSTATİKSEL ANALİZLERİN KULLANILMASINI,TOPLUMSAL OLGULARI AÇIKLAMAK İÇİN NEDENSELLİK İLİŞKİLERİNİN ARANMASINI VE TOPLUMSAL YAŞAMI DÜZENLEYEN GENEL YASALARIN ORTAYA ÇIKARILMASINI AMAÇLAYAN BİR ÖRGÜTTÜR.

17-ENDÜSTRİ TOPLUMU KAVRAMINI İLK KULLANAN KİMDİR?

CEVAP=SAİNT SİMON

18-SAİNT SİMON'A GÖRE TOPLUMDA KAÇ SINIF VARDIR?

CEVAP=1-ÜRETEEN SINIF

2-ÜRETMİYEN SINIF (AYLAKLAR)

19-SAİNT SİMON'A GÖRE SAĞLIKLI BİR TOPLUM NEDİR ?

CEVAP=ÇEŞİTLİ PARÇALARIN BÜTÜNLE İŞLEVSEL BİR UYUM İÇİNDE OLDUĞU BİR TOPLUMDUR.

20-SAİNT SİMON'A GÖRE TOPLUMSAL ÇIKARLAR KİMLER TARAFINDAN BELİRLENMELİ?

CEVAP=SANAYİCİLER TARAFINDAN BELİRLENMELİYDİ VE TOPLUMSAL ENDÜSTRİNİN İŞLEYİŞİNİ SAĞLAYAN BÜYÜK SANAYİCİLER VE EKONOMİ UZMANLARI TARAFINDAN YÖNETİLMELİ,TOPLUMU YÖNETECEK BU GRUPLARDA SOSYOLOGLAR TARAFINDAN EĞİTİLMELİ.

21-SAİNT SİMON ENDÜSTRİ TOPLUMLARINDA NEDEN YÖNETİMİN DEVLET KURUMLARINDA DEĞİL DE SİVİL TOPLUM KURUMLARINDA OLMASINI GEREKTİĞİNİ SAVUNMUŞTUR?

CEVAP=ENDÜSTRİ TOPLUMU ÖNCEKİ TOPLUMSAL ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİNDEKİ GİBİ MERKEZİLEŞMİŞ İKTİDAR YAPISINA DEĞİL,ENDÜSTRİNİN İŞLEYİŞİNİ SAĞLAYAN SİVİL TOPLUM KURUMLARINA DAYANDIĞI İÇİN.

22-SAİNT SİMON ÜRETİM ARAÇLARININ KİMDE TOPLANMASI GEREKTİĞİNİ VE TOPLUMUN KİM TARAFINDAN YÖNETİLMESİ GEREKTİĞİNİ SAVUNMUŞTUR?

CEVAP=ÜRETİM ARAÇLARININ SEÇKİN (ÜRETKEN) BİR SINIFIN ELİNDE.TOPLUMUN DA BU ELİT TARAFINDAN YÖNETİLMESİ GEREKTİĞİNİ SAVUNMUŞTUR.

23-SAİNT SİMON'A GÖRE TOPLUMUN İLK GÖREVİ NEDİR?

CEVAP=ÜRETİMİ GELİŞTİRMEK.

24-SAİNT SİMON 18.YÜZYILIN ELEŞTİREL VE DEVRİMCİ FELSEFESİNE KARŞILIK 19.YÜZYILIN FELSEFESİNİN NASIL OLMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNMUŞTUR?

CEVAP=YARATICI VE YAPICI OLMASI;TOPLUMSAL DÜZENİN VE İSTİKRARIN YENİDEN SAĞLANABİLMESİ İÇİN TOPLUMSAL YASAALRI ORTAYA KOYABİLECEK BİR BİLİME İHTİYAÇ DUYULDUĞUNU SAVUNMUŞTUR.

25-SAİNT SİMON'UN EN İLGİNÇ YÖNÜ NEDİR?

CEVAP=COMTE'UN TEORİSİ GİBİ MUHAFAZAKAR HEM DE MARX'IN TEORİSİ GİBİ RADİKAL TEORİLERİN GELİŞİMİNDE ETKİLİ OLMUŞ OLMASIDIR.

26-SOSYOLOJİ TERİMİNİ İLK KULLANAN KİMDİR?

CEVAP=AUGUSTE COMTE

27-OLGULAR VE TEORİLERİN KARŞILIKLI OLARAK BİRBİRLERİNE BAĞLI OLDUĞUNU SAVUNAN İLK SOSYOLOG KİMDİR?

CEVAP=AUGUSTE COMTE

1-KARL MARX'IN ÜNLÜ ESERLERİ NELERDİR?

CEVAP=ALMAN İDEOLOJİSİ,KOMÜNİST MANİFETOSU,GRUNDRİSSE,EKONOMİ POLİTİĞİM ELEŞTİRİSİNE KATKI,KAPİTAL

2-KARL MARX ÇALIŞMALARINDA NEYİ ANALİZ ETMEYE ÇALIŞMIŞTIR?

CEVAP=GELENEKSEL OLARAK DA ADLANDIRILAN,KAPİTALİZM ÖNCESİ TOPLUMLARDAN MODERN ENDÜSTRİYEL KAPİTALİST TOPLUMA DÖNÜŞÜMÜ KAVRAMSAL VE YÖNTEMSSEL AÇIDAN ÖZGÜN BİR TOPLUM TEORİSİ ÇEREÇEVESİNDE ANALİZ ETMEYE ÇALIŞIR.

3-MATERYALİST TEORİNİN KURUCUSU KİMDİR?

CEVAP=KARL MARX

4-MARX'IN TOPLUM TEORİSİNİN OLUŞMASINDA NELER ETKİLİ OLMUŞTUR?

CEVAP=ALMANYA,FRANSA VE İNGİLTERE 'DEKİ FELSEFİ,POLİTİK,EKONOMİK GELİŞMELER VE BUNLAR ÜZERİNE YAPILAN TARTIŞMALAR.

5-MARX ALMAN FELSEFESİNDEN HANGİ YÖNTEMİ ALARAK MATERYALİST FELSEFE İLE BİRLEŞTİRMİŞTİR?

CEVAP=DİYALEKTİK

6-KARL MARX İNGİLİZ İKTİSAT TEORİSİNDE YER ALAN EMEK-DEĞER TEORİSİ TARTIŞMALARI İÇİNDEN HANGİ TEORİYİ GELİŞTİRMİŞTİR?

CEVAP=ARTI DEĞER TEORİSİ.

7-KARL MARX FRANSIZ SOSYAL,TARİHSEL VE POLİTİK DÜŞÜNCESİ İÇİNDEN HANGİ ANALİZLERİ OLUŞTURMUŞTUR?

CEVAP=SINIF MÜCADELESİ VE SOSYALİZM ANALİZİ.

8-MARX'IN TARİHSEL GELİŞME SÜRECİNİ AÇIKLAMAK İÇİN GELİŞTİRDİĞİ TARİHSEL MATERYALİST YAKLAŞIMI HEGEL TARAFINDAN GELİŞTİRİLEN HANGİ DÜŞÜNCEYE DAYANMAKTADIR?

CEVAP=DİYALEKTİK DÜŞÜNCE.

9-DİYALEKTİK KAVRAMINI İLK KEZ KULLANAN KİMDİR?

CEVAP=HERAKLİT'TİR.

10-HERAKLİT'E GÖRE DİYALEKTİK NEDİR?

CEVAP=EVRENDEKİ HER ŞEY, HER NESNE SÜREKLİ BİR HAREKET,OLUŞUM VE DEĞİŞİM İÇİNDEDİR.EVRENİN TEMEL YASASI ÇATIŞMA VE ÇELİŞMEDİR.

11-HEGEL'E GÖRE DİYALEKTİK NEDİR?

CEVAP=KARŞILIKLI İLİŞKİLER OLGUSUNU YA DA ETKİ-TEPKİ SÜRECİNİ İÇERMEKTİR.EVRENDE HER NESNE VE VARLIK KENDİ İÇİNDE NEGATİFİNİ,KENDİ KARŞITINI VE ÇELİŞKİSİNİ İÇERMEKTEDİR.

12-HEGEL'E GÖRE EVRENDEKİ OLGULARI ANLAMAMIZA YARAYAN DİYALEKTİK DEĞİŞME SÜRECİNİN BİRBİRLERİYLE İLİŞKİLİ VE BİRBİRİNDEN AYRILMAZ YASALARI NEDİR?

CEVAP=1-BÜTÜNLÜK YASASI

2-ÇELİŞME YASASI

3-HAREKET YASASI

4-NİTEL DEĞİŞME YASASI

13-HEGEL İÇİN VARLIĞIN TEMELİ NEDİR?

CEVAP=DÜŞÜNCE.

14-MARX TARAFINDAN DİYALEKTİĞİN MADDECI BİR YAKLAŞIMLA ELE ALINMASININ EN ÖNEMLİ NEDENİ NEDİR?

CEVAP=HAREKETİN VE GELİŞMENİN İLK ÖNCE MADDEDEN GERÇEKLEŞTİĞİ FİKRİDİR.

15-MARX'A GÖRE,TOPLUMSAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ İÇİN UYGULANACAK OLAN DİYALEKTİK NEDİR

CEVAP=TARİHSEL MADDECI.

16-TARİHSEL MADDECİLİĞİN ÖZÜ NEDİR?

CEVAP=İNSANLARIN DUYULARA VE DÜŞÜNSEL YETENEKLERE SAHİP OLMASIDIR.

17-MARX'A GÖRE İNSANLAR KENDİLERİNİ VE TOPLUMLARINI MADDİ ANLAMDA NE ARACILIĞIYLA ÜRETMEKTEDİR?

CEVAP=TOPLUMSAL EMEK.

18-MARX'A GÖRE TARİHSEL MATERYALİZMİN İLK HAREKET NOKTASI VE İLK DİYALEKTİK ÇELİŞKİSİ NEDİR?

CEVAP=İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAK İÇİN ÜRETMEK ZORUNDA OLAN İNSANIN DOĞAYA KARŞI VERDİĞİ MÜCADELE.

19-MARX'A GÖRE TARİHİ BELİRLEYEN TEMEL UNSUR NEDİR?

CEVAP=İNSANIN DOĞADAKİ EGEMENLİĞİNİN GELİŞMESİ,İNSANIN HEM BİREYSEL HEM DE TOPLUMSAL OLARAK KENDİ KENDİSİYLE ÇATIŞMASIDIR.

20-TARİHSEL MATERYALİZME GÖRE TOPLUMUN EVRİMİNİ,GELİŞİMİNİ VE DEĞİŞİMİNİ OLUŞTURAN NEDİR?

CEVAP=TARİHSEL OLARAK BİR TOPLUM İÇİNDEKİ SINIFLAR ARASI ÇELİŞKİLERDİR.

21-MARX'A GÖRE BİR TOPLUMUN ALT YAPISINI OLUŞTURAN NEDİR?

CEVAP=ÜRETİM GÜÇLERİ VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ.

22-MARX'A GÖRE TOPLUMUN ÜST YAPISI NEDİR?

CEVAP=O TOPLUMUN YASAL VE SİYASİ KURUMLARINI DÜŞÜNME BİÇİMİNİ,İDEOLOJİ VE FELSEFESİNİ İÇERMEKTEDİR.

23-MARX2A GÖRE İNSAN BİLİNCİNİ BELİRLEYEN NEDİR?

CEVAP=TOPLUMSAL GERÇEKLİKTİR.

24-MARX'A GÖRE İNSANLARIN DÜŞÜNME BİÇİMİNİ BELİRLEYEN NEDİR?

CEVAP=İÇİNDE YER ALDIKLARI TOPLUMSAL İLİŞKİLER.

25-MARX'A GÖRE TOPLUMSAL YAPININ TEMEL NİTELİĞİ NEDİR?

CEVAP=DEĞİŞİM.

26-MARX'A GÖRE DEĞİŞİM NEYİ İÇERMEKTEDİR?

CEVAP=O TOPLUMDAKİ ÇATIŞMAYI YANI SINIFLAR ARASI MÜCADELEYİ İÇERMEKTEDİR.

27-MARX İNSANLIK TARİHİNİN GELİŞİMİNİ ÜRETİM BİÇİMİNE GÖRE KAÇ DÖNEME AYIRMIŞTIR?

CEVAP=1-İLKEL KOMÜNAL

2-ASYATİK

3-ANTİK

4-FEODAL

5-KAPİTALİST

6-SOSYALİST

28-İNSANLIĞIN İLK DÖNEMİ HANGİ TOPLUMLA BAŞLAR?

CEVAP=İLKEL KOMÜNAL.

29-MARX'A GÖRE İNSANI DİĞER CANLILARDAN AYIRAN EN ÖNMELİ UNSUR NEDİR?

CEVAP=YARATICI ÜRETİM FAALİYETİ İLE İÇİNDE BULUNDUĞU DÜNYAYI BİÇİMLENDİRME VE DEĞİŞTİRME KAPASİTESİDİR.

30-MARX'A GÖRE EMEK NEDİR?

CEVAP=İNSANIN KENDİNİ GERÇEKLEŞTİREN ÖZÜDÜR.

31-MARX'A GÖRE İNSAN KÜLTÜRÜNÜN ÖZÜNÜ NE OLUŞTURUR?

CEVAP=EMEK.

32-MARX'IN YABANCILAŞMA TEORİSİNİN DÖRT ANA ÖZELLİĞİ NEDİR?

CEVAP=1-İNSANIN DOĞADAN

2-KENDİSİNDEN

3-TÜRSEL VARLIĞINDAN

4-BAŞKALARINDAN YABANCILAŞMASI.

33-İNSANIN KENDİNE,TÜRSEL VARLIĞINA VE BAŞKALARINA YABANCILAŞMASI HANGİ SİSTEM TARAFNDAN YARATILAN YABANCILAŞMADIR?

CEVAP=KAPİTALİST PAZAR VE KAPİTALİST TOPLUMSAL SİSTEM.

34-MARX'IN KAPİTALİST ÜRETİM BİÇİMİNİ ÜZERİNE YAPTIĞI ARAŞTIRMASININ BAŞLANGIÇ SAPTAMASI NEDİR?

CEVAP=KAPİTALİZM DİĞER ÜRETİM BİÇİMLERİNDEN FARKLI OLARAK KENDİNE ÖZGÜ ÖZEL [bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] [bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİMİN EN YÜKSEK OLDUĞU BİR SİSTEMDİR.

35-ÖZEL

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİM SİSTEMİ OLARAK KAPİTALİZMİN ÖZÜNÜ NE OLUŞTURMAKTADIR?

CEVAP=ARTI-DEĞER(KAR) YARATMA VE BU YARATILAN ARTI-DEĞERİ SÜREKLİ ÇOĞALTMAK.

36-TÜM

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]LARIN ORTAK ÖZELLİĞİ NEDİR?

CEVAP=İNSAN EMEĞİ TARAFINDAN ÜRETİLİYOR OLMASI.

37-ÖZEL

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİM SİSTEMİ OLAN KAPİTALİZMİN AYIRICI ÖZELLİĞİ NEDİR?

CEVAP=MALDAN GEÇEN PARA DEĞİŞİMİDİR VE AMAÇ DEĞİŞİM SÜRECİ SONUCUNDA BAŞLANGIÇTA SAHİP OLUNANDAN DAHA FAZLASINA SAHİP OLMAK.

38-ÖZEL

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİM SİSTEMİNİN TEMEL KOŞULLARI NASIL OLUŞMAKTADIR?

CEVAP=ÜRETİM ARAÇLARININ KAPİTALİST ÖZEL MÜLKİYETİ VE İŞGÜCÜNÜN
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]LAŞMASI.

39-MARX İŞGÜCÜ YA DA İŞ YETENEĞİNİ NASIL TANIMLAR?

CEVAP=BİR İNSANIN BEDENİNDE CANLI KİŞİLİĞİNDE VAR OLAN VE ÜRETİM SÜRECİNDE HAREKETE GEÇİRDİĞİ FİZİKSEL VE RUHSAL YETENEKLERİN TÜMÜ .

40-İŞGÜCÜNÜN

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]LAŞMASI NEDİR?

CEVAP=BİR

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] GİBİ ONUN DA ALINIP SATILMASI.

41-KAPİTALİST

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİM SİSTEMİNİN TEMEL KOŞULLARI NEDİR?

CEVAP=ÜRETİM ARAÇLARININ ÖZEL MÜLKİYETİNİN KAPİTALİSTLERİN ELİNDE OLMASI ,DİĞERİ İSE YAŞAMINI SÜRDÜRMESİ İÇİN İŞGÜCÜNÜ SATMAKTAN BAŞKA ÇARESİ OLMAYAN ÜCRETİ İŞÇİLERİN OLMASIDIR.

42-MARX'A

GÖRE

KAPİTALİST

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.] ÜRETİM SİSTEMİNİNDE PARANIN SERMAYEYE DÖNÜŞMESİNİN ÖNKOŞULU NEDİR?

CEVAP=İŞGÜCÜNÜN

[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.][bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]
[bubirreklamdirdikkatealmayiniz.]LAŞMASIDIR.

43-MARX KAPİTALİST ÜRETİM SÜRECİNDE ARTI-DEĞERİN YARATILMA SÜRECİNİ ANALAMK İÇİN NEYE BAKILMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNUR?

CEVAP=EMEĞİN VE ÜRETİM SÜRCİNİN ÇİFT YÖNLÜ ÖZELLİĞİNE BAKILMASI GEREKTİĞİNİ.

44-KAPİTALİST ÜRETİM SÜRECİ NEYİN ÜZERİNE KURULMUŞTUR?

CEVAP=İŞÇİLERİN SÖMÜRÜLMESİ YOLUYLA SÜREKLİ BİR ARTI DEĞER YARATMAK ÜZERİNE.

45-MARX İŞ SÜRESİNİ NASIL TANIMLAR?

CEVAP=ZORUNLU İŞ SÜRESİ VE ARTI-DEĞER İŞ SÜRESİ

46-ZORUNLU İŞ SÜRESİ NEDİR?

CEVAP=İŞÇİNİN ALDIĞI ÜCRETE DENK GELİR.

47-ARTI-DEĞER İŞ SÜRESİ NEDİR?

CEVAP=İŞÇİ TARAFINDAN ARTI-İŞ SÜRECİNDE (FAZLA ÇALIŞMA)ÜRETİLEN VE KAPİTALİST TARAFINDAN EL KONULAN DĞER MİKTARIDIR.

48-MARX'A GÖRE KAPİTALİST ÜRETİM SÜRECİNDE SÖMÜRÜ ORANI NASIL BELİRLENMEKTEDİR?

CEVAP=ARTI-DEĞER VE İŞÇİYE ÖDENEN ÜCRET ARASINDAKİ İLİŞKİ TARAFINDAN.

49-MARX'A GÖRE ARTI-DEĞERİN (SÖMÜRÜNÜN) ARTMASI İÇİN KAPİTALİST TARAFINDAN İZLENMESİ GEREKN İKİ YOL NEDİR?

CEVAP=BİRİNCİ YOL ÇALIŞMA SÜRESİNİ UZATMAKTIR.İKİNCİSİ İSE ÇALIŞMA SÜRESİ DEĞİŞTİRLMEDEN EMEK VERİMLİLİĞİNİN ARTIRILMASIDIR.

50-KAPİTALİZMİN SÜREKLİ KRİZLER YARATAN BİR SİSTEM OLAMSINA NE NEDEN OLUR?

CEVAP=EKONOMİNİN KENDİ İÇİNDEKİ GERİLİM VE GERGİNLİKLER (ÇELİŞKİ)

51-MARX'A GÖRE KAPİTALİST TOPLUM TEMEL OLARAK KAÇ SINIFTAN OLUŞMAKTADIR?

CEVAP=BURJUVAZİ VE PROLETARYA.

52-MARX KAPİTALİST ADLI ESERİNDE SINIFLARI ANALİZ EDERKEN HANGİ KAPİTALİZMİ TEMEL ALMIŞTIR?

CEVAP=İNGİLİZ KAPİTALİZMİ.

53-MARX'IN" KENDİNDE SINIF" KAVRAMI NEYİ İFADE ETMEKTEDİR?

CEVAP=İŞÇİ SINIFININ ÜRETİM SÜRECİNDEKİ NESNEL SINIF KONUMUNU İFADE EDER.

54-MARX'IN KENDİ İÇİN SINIF KAVRAMI NEYİ İFADE ETMEKTEDİR?

CEVAP=İŞÇİ SINIFININ ÖZNEL OLARAK KENDİ ÇIKARLARININ BİLİNCİNE ULAŞMASINI VE KENDİ SINIFSAK ÖRGÜTLENMESİYLE BU ÇIKARLARININ PEŞİNE DÜŞMESİNİ.

55-MARX'IN SOSYOLOJİSİ HANGİ AMACA YÖNELİKTİR?

CEVAP=İNSANLIĞI KAPİTALİST TOPLUMUN KÖLELEŞTİRİCİLİĞİNDEN NİHAİ OLARAK KURTARARAK ÖZGÜRLEŞTİRMEK ŞEKLİNDE POLİTİK AMACA YÖNELİKTİR.

56-DURKHEIM'IN TEMEL AMACI NEDİR?

CEVAP=SOSYOLOJİNİN ÇALIŞMA NESNESİNİ VE ONA UYGUN ÇALIŞMA YÖNTEMLERİNİ TESPİT ETMEK.

57-DURKHEIM NASIL BİR TOPLUM MODELİ VE YÖNTEM BENİMSER?

CEVAP=UYUMCU BİR TOPLUM MODELİ VE BUNA UYGUN POZİTİVİST BİR YÖNTEM.

58-DURKHEIM'E GÖRE SOSYOLOJİNİN ÇALIŞMA KONUSU NEDİR?

CEVAP=TOPLUMSAL OLGULAR.

59-TOPLUMSAL OLGUYU DİĞER OLGULARDAN AYIRAN NİTELİKLER NELERDİR?

CEVAP=*TOPLUMSAL OLGULAR BİREYLERİN BİLİNCİ DİŞİNDA VAR OLUR.

*TOPLUMSAL OLGULAR KENDİLERİNİ BİREYLERE ZORLA KABUL ETTİRİR.

60-DURKHEIM TOPLUMSAL OLGULARI NASIL SINIFLANDIRIR?

CEVAP=MADDİ VE MADDİ NİTELİKTE OLMAYAN.

61-MADDİ TOPLUMSAL OLGULAR NELERDİR?

CEVAP=TOPLUM,TOPLUMUN YAPISAL BİLEŞENLERİ(KLİSE DEVLET GİBİ) VE TOPLUMUN MORFOLOJİK (NÜFUS DAĞILIMI,YERLEŞİM DÜZENİ) BİLEŞENLERİDİR.

62-MADDİ OLMAYAN TOPLUMSAL OLGULAR NELERDİR?

CEVAP=AHLAK,KOLEKTİF BİLİNÇ,KOLEKTİF TEMSİLLER VE KOLEKTİF EĞİLİMLERDİR.

63-DURKHEIM'E GÖRE BİR TOPLUMSAL OIGU ELE ALNIRKEN NEEY DİKKAT EDİLMELİDİR?

CEVAP=PEŞİN HÜKÜMLERDEN KOPMALI VE OLGU MUTLAKA TANIMLANMALIDIR.

64-DURKHEIM'E GÖRE ,TOPLUMSAL OLGULARIN GÖZLENMESİNE İLİŞKİN EN EN TEMEL İLKE NEDİR?

CEVAP=ONLARI NESNELERMİŞ GİBİ ELE ALMA GEREKLİLİĞİ.

65-TOPLUMSAL OLGULAR TOPLUMUN SÜREKLİLİĞİNİN SAĞLANMASI AÇISINDAN SAHİP OLDUKLARI İŞLEVLERE GÖRE KAÇA AYRILIR?

CEVAP=NORMAL VE PATOLOJİK OLGULAR.

66-DURKHEIM'E GÖRE BİR OLGUNUN NORMAL SAYILMASININ TEMEL NEDENİ NEDİR?

CEVAP=ONUN SIKLIĞIDIR.

67-DURKHEIM'E GÖRE EN BASİT TOPLUM HANGİSİDR?

CEVAP=HORDE'LERİN BİRLEŞMESİYLE OLUŞAN KLAN.

68-DURKHEIM'E GÖRE, TOPLUMSAL OLGUNUN AÇIKLAMASININ TEMEL İLKESİ NEDİR?

CEVAP=BİR TOPLUMSAL OLGUNUN NEDENİ ANCAK BAŞKA BİR TOPLUMSAL OLGUDA ARANMALIDIR.

69-DURKHEIM'IN TOPLUMSAL OLGULARI AÇIKLARKEN KULLANDIĞI YÖNTEM NEDİR?

CEVAP=NEDENSEL VE İŞLEVSEL İKİ FARKLI YÖNTEM.

70-DURKHEIM HANGİ TOPLUM MODELİNİ BENİMSEMİŞTİR?

CEVAP=İŞLEVSEL (FONKSİYONALİST)

71-DURKHEIM'E GÖRE BİR OLGUNUN BAŞKA BİR OLGUYA OLGUYA NEDEN OLDUĞUNU KANITLAMANNIN TEK YOLU NEDİR?

CEVAP=OLAYLARIN AYNI ZAMANDA BİRLİKTE MEYDANA GELİP GELEMDİKLERİNE BAKMAKTADIR.

72-DURKHEIM'E GÖRE BİR TOPLUMUN İŞLEYEBİLMESİ İÇİN NE ÖNEMLİDİR?

CEVAP=TOPLUMSAL DZÜEN VE DAYANIŞMA.

73-TOPLUMDAKİ DÜZEN VE DAYANIŞMANIN KAYNAĞI NEDİR?

CEVAP=İŞBÖLÜMÜ VE UZMANLAŞMA.

74-İŞBÖLÜMÜNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN İKİ TOPLUMSAL YAPI NEDİR?

CEVAP=MEKANİK DAYANIŞMA VE ORGANİK DAYANIŞMA.